

ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W SZCZECINIE

z dnia 31 sierpnia 2026 r.

w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody
„Torfowisko Żelechowo”

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2026 r. poz. 13, 426, 737 i 912) zarządza się, co następuje.

- § 1. Ustanawia się na okres 5 lat zadania ochronne dla rezerwatu przyrody „Torfowisko Żelechowo”, położonego na terenie gminy Widuchowa i Chojna w powiecie gryfińskim, zwanego dalej „rezerwatem”.
- § 2. Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków zawiera załącznik nr 1 do zarządzenia.
- § 3. Opis sposobów ochrony czynnej z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań określonych zawiera załącznik nr 2 do zarządzenia.
- § 4. Obszar rezerwatu obejmuje się ochroną czynną.
- § 5. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska w Szczecinie

Sylvia Jurzyk-Nordlów
*/podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym/*

Załącznik nr 1 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 31 sierpnia 2026 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Torfowisko Żelechowo”

Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków.

Lp.	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków
wewnętrzne istniejące		
1.	Ekspansja roślinności leśnej na otwarte torfowisko powodujących osuszanie torfowiska i zanik charakterystycznych dla niego gatunków roślin.	Systematyczne usuwanie nalotu drzew i krzewów pojawiających się na torfowiskach. Prace należy prowadzić w oparciu o porozumienie zawarte z RDOŚ w Szczecinie.
2.	Rozwój gatunków zielnych, w szczególności trzciny i trzęślicy modrej, przyczyniających się do zanikania charakterystycznych dla torfowiska światłolubnych gatunków oraz eutrofizację siedliska.	Obserwacja wkraczania i dynamiki ekspansywnych traw (np. trzęślica modra, trzcina pospolita). Podjęcie odpowiednich działań ochronnych (koszenie) zapobiegających zarastaniu, w oparciu o prowadzone obserwacje.
wewnętrzne potencjalne		
3.	nie stwierdzono	nie stwierdzono
zewnętrzne istniejące		
4.	Powszechny spadek poziomu wód gruntowych w wyniku zaburzonych warunków hydrologicznych w skali regionalnej, a także deficytu opadów i długotrwałych susz w związku ze zmianami klimatycznymi.	Brak możliwości całkowitej eliminacji zagrożenia. Ograniczanie wpływu poprzez usuwanie nalotów i podrostów drzew z powierzchni torfowisk. Obserwacja warunków hydrologicznych.
5.	Zaśmiecenie rezerwatu przyrody związane z penetracją ludzi, wydeptywanie roślinności prowadzące do niszczenia szaty roślinnej oraz płoszenia zwierząt.	Prawidłowe oznakowanie rezerwatu tablicami urzędowymi i informacyjnymi. Usuwanie śmieci z obszaru rezerwatu. Wzmoczone kontrole służb leśnych oraz służb ochrony przyrody w zakresie przestrzegania zakazów obowiązujących w obiekcie. Konserwacja oraz uzupełnienie w miarę potrzeb oznakowania rezerwatu.
6.	Spływ zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego, szczególnie we wschodniej części rezerwatu.	Brak możliwości realnego przeciwdziałania zagrożeniu w granicach rezerwatu. Monitoring przyrodniczy w rezerwacie.
zewnętrzne potencjalne		
7.	Zmiana stosunków wodnych w rezerwacie i jego zlewni prowadząca do zaburzenia warunków hydrologicznych torfowiska.	Obserwacja warunków wodnych w rezerwacie. Nie należy czyścić rowów ani usuwać naturalnych przetamowań w rowach znajdujących się w granicach rezerwatu oraz w jego bezpośrednim otoczeniu, jeżeli działania w tym zakresie mogłyby pogorszyć warunki wodne rezerwatu.

Załącznik nr 2 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 31 sierpnia 2026 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Torfowisko Żelechowo”

Opis sposobów ochrony czynnej, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań.

L.p.	Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych	Lokalizacja działań ochronnych
1.	Usuwanie podrostu, nalotu sosny i brzozy z otwartych płatów torfowiska.	Selektywne usuwanie podrostu i nalotu sosny oraz brzozy z otwartych płatów torfowiska, wg potrzeb - przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom zachodzącym w siedliskach torfowiskowych, poprzez utrzymanie odpowiednich warunków świetlnych w fitocenozach. Na powierzchni około 6 ha. Wykonywanie prac poza sezonem lęgowym, tj. od początku września do końca lutego w sposób zapewniający w maksymalnym stopniu ochronę gleby i roślinności. Całą biomasę należy bezwzględnie usunąć z powierzchni torfowiska. Częstotliwość – w zależności od wyników prowadzonej oceny efektów działania.	226b i 227f leśnictwa Grzybno ¹⁾
2.	Koszenie trzciny i trzęślicy.	Przeprowadzenie koszenia, w przypadku potwierdzenia (na podstawie prowadzonych obserwacji) zwiększania udziału trzciny lub trzęślicy prowadzącego do zacieniania powierzchni, nagromadzenia biomasy i wypierania światłożądnych gatunków torfowiskowych. Wykonanie prac od sierpnia do końca lutego kolejnego roku. Pozyskaną biomasę należy każdorazowo usunąć z powierzchni torfowiska bezzwłocznie po zakończeniu prac.	Obszar całego rezerwatu.
3.	Monitoring stanu zachowania celów ochrony rezerwatu.	Obserwacja procesów zachodzących w rezerwacie pod kątem stanu zachowania siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin, zwierząt i ich siedlisk będących celem ochrony rezerwatu oraz określenia działań ochrony czynnej niezbędnych do podjęcia w celu eliminacji zdiagnozowanych zagrożeń. Ocena efektów realizacji działań ochrony czynnej. Śledzenie wkraczania i dynamiki wzrostu siewek drzew (brzoza brodawkowata, sosna zwyczajna) oraz ekspansywnych traw (np. trzęślica modra, trzcina pospolita), których obecność świadczy o odwodnieniu i eutrofizacji siedlisk.	Obszar całego rezerwatu.
4.	Utrzymanie czystości.	Zbiórka odpadów z miejsc ich nagromadzenia oraz wywóz poza obszar rezerwatu – w terminach i z częstotliwością zależną od potrzeb.	Obszar całego rezerwatu.

¹⁾ wg Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Myślibórz na lata 2026 – 2035.

5.	Kontrole rezerwacie.	w Regularne kontrole w zakresie przestrzegania zakazów w rezerwacie przyrody.	Obszar całego rezerwatu.
6.	Oznakowanie rezerwatu.	Oznakowanie rezerwatu, konserwacja lub wymiana tablic urzędowych i regulaminowych postawionych przy granicy rezerwatu - w terminach i z częstotliwością zależną od potrzeb.	Granice rezerwatu.

UZASADNIENIE

Zgodnie z dyspozycją art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2026 r. poz. 13 z późn. zm.) regionalny dyrektor ochrony środowiska dla rezerwatów przyrody, które nie posiadają planów ochrony, ustanawia zadania ochronne. Zgodnie z art. 22 ust. 4 ww. ustawy. zadania ochronne, mogą być ustanawiane na rok lub równocześnie na kolejne lata, nie dłużej jednak niż na 5 lat. Zadania ochronne, zgodnie z art. 22 ust. 3 ww. ustawy uwzględniają:

- 1) identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków;
- 2) opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań;
- 3) opis sposobów czynnej ochrony gatunków roślin, zwierząt lub grzybów;
- 4) wskazanie obszarów objętych ochroną ścisłą, czynną oraz krajobrazową.

Celem wejścia w życie niniejszego aktu prawnego jest zabezpieczenie unikalnego ekosystemu torfowiskowego przed postępującą degradacją oraz zapewnienie trwałości populacji cennych, światłolubnych gatunków roślin i powiązanych z nimi biotopów faunistycznych.

Rezerwat przyrody uznany został na mocy zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 4 grudnia 2024 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Torfowisko Żelechowo” (Dz. Urz. Woj. Zach. poz. 6044). Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ekosystemu torfowiska mszarnego przejściowego, w różnych stadiach dynamicznych i sukcesyjnych.

Obszar rezerwatu to bardzo dobrze zachowane, rozległe torfowisko przejściowe (jedno z największych tego typu w województwie) w różnych stadiach dynamiczno-sukcesyjnych powstałe głównie w ostatnim stuleciu w rynn timer dawnego jeziora (zachowały się jedynie dwie niewielkie pozostałości zbiornika). Do najcenniejszych gatunków flory naczyniowej oraz mszaków mających na tym obszarze stosunkowo liczne populacje należą: rosiczka okrągłolistna *Drosera rotundifolia*, modrzewnica zwyczajna *Andromeda polifolia*, przygielka biała *Rhynchospora alba*, bagnica torfowa *Scheuchzeria palustris*, jeżogłówka najmniejsza *Sparganium natans*, pływacz średni *Utricularia intermedia*, nerecznica grzebieniasta *Dryopteris cristata*, torfowiec Russowa *Sphagnum russowii*, torfowiec magellański *Sphagnum magellanicum*, torfowiec czerwonawy *Sphagnum rubellum*, torfowiec obły *Sphagnum teres*. W aspekcie rozpoznanych walorów przyrodniczych w rezerwacie występują co najmniej 3 typy chronionych siedlisk przyrodniczych, są to: 3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne oraz 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea*), 91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne.

Obszar rezerwatu w całości znajduje się na gruntach będących w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Myślibórz.

Stwierdzonymi zagrożeniami wewnętrznymi istniejącymi dla rezerwatu są ekspansja roślinności leśnej na otwarte torfowisko powodujących osuszanie torfowiska i zanik charakterystycznych dla niego gatunków roślin oraz rozwój gatunków zielnych, w szczególności trzciny i trzęślicy modrej, przyczyniających się do zanikania charakterystycznych dla torfowiska światłolubnych gatunków oraz eutrofizację siedliska. W związku z powyższym zaplanowano działania przeciwdziałające ww. zagrożeniom takie jak: systematyczne usuwanie nalotu drzew i krzewów pojawiających się na torfowiskach, obserwacja wkraczania i dynamiki ekspansyjnych traw (np. trzęślica modra, trzcina pospolita) oraz ewentualne podjęcie odpowiednich działań ochronnych (koszenie) zapobiegających zarastaniu, w oparciu o prowadzone obserwacje. Jednym z zagrożeń zewnętrznych istniejących jest powszechny spadek poziomu wód gruntowych w wyniku zaburzonych warunków

hydrologicznych w skali regionalnej, a także deficytu opadów i długotrwałych susz w związku ze zmianami klimatycznymi. Aby ograniczyć ten proces, zaplanowano usuwanie nalotów i podrostów drzew z powierzchni torfowisk oraz prowadzenie obserwacji warunków hydrologicznych. Prowadzone obserwacje będą podstawą do określenia niezbędnych do podjęcia działań ochrony czynnej. Obecnie na etapie zadań ochronnych nie zaplanowano działań związanych z budową przetamowań na rowach melioracyjnych. Potrzeba realizacji tego typu działania zostanie szczegółowo rozpoznana na etapie tworzenia dokumentacji do planu ochrony dla tego rezerwatu przyrody.

Mając powyższe na uwadze obszar rezerwatu objęty został ochroną czynną.

Zadania ochronne ustanawia się na okres 5 lat.

Projekt niniejszego zarządzenia przesłano do zaopiniowania do Nadleśnictwa Myślibórz oraz Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie. Nie wniesiono uwag do projektu zarządzenia (pismo Nadleśnictwa Myślibórz z dnia 13 sierpnia 2026 r., znak: ZG.7212.7.2026, pismo RDLP w Szczecinie z dnia 17 sierpnia 2026 r., znak: ZO.7212.25.2026).

Pismem z dnia 24 lipca 2026 r., znak: DZP-WP.6201.52.2026.IŁ Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska wniósł uwagi do przedłożonego projektu zarządzenia w zakresie usunięcia zapisów dot. konieczności informowania RDOŚ o wykonanych pracach oraz prowadzenia kontroli przez pracowników Lasów Państwowych i służby ochrony przyrody, gdyż z założenia zadania ochronne dedykowane są do realizacji przez podmiot sprawujący nadzór, natomiast z odpowiednimi służbami powinno zostać podpisane porozumienie. *Dokonano stosownej korekty.*

Zgodnie z regulacjami ustawy o ochronie przyrody zarządzenie regionalnego dyrektora ochrony środowiska w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody nie stanowi aktu prawa miejscowego. Z uwagi na powyższe przedmiotowe zarządzenie nie wymaga uzgodnienia Wojewody wynikającego bezpośrednio z art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2025 r. poz. 428).